

دستورالعمل فنی زراعت سورگوم دانه ای

مقدمه:

سورگوم با نام علمی *Sorghum bicolor* گیاهی از خانواده غلات است. این گیاه مخصوص مناطق گرم و بومی قاره آفریقا و جنوب آسیا می باشد. سورگوم با شرایط آب و هوایی ایران بخصوص مناطق گرم و خشک سازگاری خوبی دارد و تا حدی متحمل به شوری بوده و در مناطق دارای تابستان های گرم و طولانی می تواند به عنوان یکی از گیاهان اصلی مورد کشت قرار گیرد.

توصیه های زراعی:

تهیه بستر کاشت:

سورگوم در انواع خاک ها قابل کشت و رشد می باشد. بیشترین محصول را در خاک های حاوی مواد غذایی کافی و در خاک های شنی و رسی تولید می کند. اسیدیته مناسب برای سورگوم $6/5$ تا 8 می باشد. برای جوانه زدن بذر وجود بستری نرم ضروری است. کشاورزی که زمین را برای زراعت سورگوم آماده می کند باید سعی کند خاک زراعی را با عملیات زراعی نفوذ پذیر و از فشردگی بیش از حد سطح خاک جلوگیری نماید. جهت انجام تهیه بستر در پاییز شخم عمیق زده و تا زمان کاشت هیچ عملیاتی انجام نمی شود. آخرین عملیات زراعی جهت نرم کردن بستر بذر هفت تا ده روز قبل از بذرکاری بوده که عمود بر شخم قبلی شخم خورده و پس از دیسک تسطیح، مرزبندی و آبیاری انجام و بعد از گاوروشدن کشت انجام میشود.

ارقام مناسب:

با توجه به شرایط محیطی در منطقه، ارقام مناسب کشت، زود رس و متوسط رس می باشد. از ارقام مناسب این تیپ ها علاوه بر رقم محلی سرعصایی زابل، رقم اصلاح شده پیام و کیمیا می باشد که بطور متوسط در شرایط آزمایشات $3/5$ - 3 تن در هکتار عملکرد دانه می توانند داشته باشند.

تاریخ کاشت:

بهترین تاریخ کاشت دهه اول لغایت دهه دوم اسفندماه می باشد. کشت به موقع سبب می شود که رشد اولیه بوته های سورگوم دانه ای در دمای مطلوب آغاز و گلدهی و پر شدن

دانه ها قبل از فرا رسیدن گرمای شدید تابستان پایان یابد. ارقام زودرس با طول رشد 80 - 60 روز در این تاریخ کاشت قابل کشت می باشند. در تابستان تاریخ کاشت مناسب از نیمه اول مردادماه قابل توصیه می باشد. باید دقت شود این زمان به تاخیر نیافتد زیرا فراهمی رطوب و دمای پایین باعث دیررسی می گردد. در این تاریخ کاشت ارقام متوسط رس دارای عملکرد بالاتری نسبت به تاریخ کاشت بهاره می باشد.

روش کاشت:

روش مناسب کشت سورگوم دانه ای ردیفی بوده که توسط دستگاه ردیفکار به فواصل خطوط ۴۰ سانتی متر کشت می گردد. میزان بذر مصرفی در هر هکتار ۲۰-۱۵ کیلو گرم می باشد.

آبیاری:

بوته های اولیه سورگوم دانه ای آب زیادی نیاز ندارد، آبیاری پس از سبز شدن را می توان به مدت ۴ تا ۶ هفته به تاخیر انداخت. بسته به کشت بهاره و تابستانه دور آبیاری می تواند متفاوت باشد. به عنوان یک توصیه عمومی در صورت فراهم بودن آب، آبیاری در مراحل ۵-۷ برگی، ساقه رفتن، گلدهی و پر شدن دانه قابل توصیه می باشد.

نیاز غذایی:

به عنوان یک توصیه عمومی سورگوم دانه ای نیاز به ۱۵۰ تا ۲۰۰ کیلو گرم در هکتار کود سوپر فسفات تریپل، ۲۰۰ کیلو گرم در هکتار کود سولفات پتاسیم و ۲۵۰ کیلوگرم در هکتار کود اوره دارد. کود های فسفره و پتاسه و یک سوم کود اوره هنگام کاشت استفاده می شود و مابقی کود اوره به صورت سرک در دو نوبت، در ارتفاع ۴۰ سانتی متری و شروع گلدهی، مورد استفاده قرار می گیرد. سولفات روی ۳۰ کیلوگرم در هکتار و محلول پاشی کودکا میکرو با غلظت ۳ در هزار انجام شود.

علف های هرز:

سورگوم در مراحل اولیه رشد از نظر رقابت با علف های هرز ضعیف است به همین دلیل از بین بردن علف های هرز در سورگوم در اوایل دوره رشد ضروری می باشد. استفاده از علف کش $D+MCPA - 4, 2$ به مقدار ۱/۵ لیتر در هکتار بر علیه علف های هرز پهن برگ قابل توصیه است.

آفات:

شته

از مهمترین آفات مزرعه سورگوم شته ها هستند. این آفت در مراحل اولیه رشد در کشت بهاره که رطوبت بالا و گیاه هنوز استقرار نیافته است، بیشترین خسارت را وارد می نماید. جهت کنترل آن استفاده از سم هوستاکوییک ۱ در هزار و متاسیتوکس ۱/۵ در هزار

قابل توصیه است.

برداشت:

زمان برداشت هنگامی است که دانه ها کاملا سفت و برگ های بالا تقریباً زرد و برگ های پایینی خشک شده باشد. برداشت سورگوم دانه ای در مزارع کوچک با دست و در مزارع بزرگ و یکپارچه با کمباین عملی و اقتصادی تر است. سورگوم دانه ای بطور کلی برای تولید دانه کشت می شود ولی پس از برداشت دانه ، علوفه باقیمانده از آن نیز جهت تغذیه دام مورد استفاده قرار می گیرد.